

Fylkesmannen i Hedmark

Miljøvern avdelingen
Postboks 4034, 2306 Hamar

Vår dato 26.03.2015
Arkiv nr. 461.2
Vår referanse 2015/1355
Deres referanse

Saksbehandler, innvalgstelefon
Steinar Østlie, 62 55 11 77

Inspeksjonsrapport

2015.005.I.FMHE

Ringsaker kommune,
Postboks 13,
2381 Brumunddal

Inspeksjon ved Nes renseanlegg

Dato for inspeksjonen: 10.03.2015
Rapportnummer: 2015.005.I.FMHE
Saksnr.: 2015/1355

Kontaktpersoner ved kontrollen:

Fra virksomheten:
Asbjørn Tufto, avd. leder VA
Roar Grøtlien, prosessoperatør
Per Even Johansen, Re-leder tekn. drift
Torgeir Dynna, konst. avd. leder veg/ledninger
Brede Haugseth, systemkoordinator
Geir B. Martinsen, seksjonsleder

Fra Fylkesmannen i Hedmark:
Steinar Østlie, senioringeniør

Resultater fra inspeksjonen

Denne rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjon ved Nes renseanlegg, 10.03.2015:

Fylkesmannen avdekket 0 avvik og 3 anmerkninger:

- Forberedelser til forventede klimaendringer er ikke fullt gjennomført
- Kommunen har ikke etablert rutiner for fortløpende å avdekke overløpsdrift utenom pumpestasjoner
- Det er ikke gjennomført detaljert risikoanalyse på anleggsnivå

Kommunen må sende en skriftlig bekreftelse innen **01.07.2015** på en vurdering av anmerkningene. Oppfølgingen etter inspeksjonen er nærmere beskrevet på side 3.

Med hilsen

Jørn Georg Berg e.f.
miljøverndirektør

Steinar Østlie
senioringeniør

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes ut uten signatur.

1. Informasjon om virksomheten

Organisasjonsnr : 864 950 582	Eies av: -
Besøksadresse: Brugata 2, 2380 Brumunddal	Telefon: 62 33 50 00
Bransjenr. (NACE-kode): 84.110	E-post: postmottak@ringsaker.kommune.no

Kontrollert anlegg

Navn: Nes renseanlegg	Anleggsnr: 0412.0093.01
Kommune: 0412 Ringsaker	Anleggsaktivitet: Avløpsnett og -rensing
Fylke: Hedmark	Risikoklasse: 3
Tillatelse gitt: 13.12.2006	Tillatelse sist oppdatert: 13.11.2008

2. Inspeksjonens omfang

Inspeksjonen er en del av landsdekkende kontrollaksjon avløp 2014/2015, men inngår også i Fylkesmannens ordinære tilsynsplan med løpende tilsyn med avløpsanleggene. Bakgrunnen for kontrollaksjonen er bl.a. at Miljødirektoratet ønsker å skaffe oversikt over etterlevelse av rensekrav og øvrig oppfølging og status for sentrale temaer og krav i bransjen, samt se utviklingen fra tilsvarende kontrollaksjoner i 2008 og 2010.

Formålet med inspeksjonen var å vurdere om virksomheten etterlever regelverk som omfatter virksomhetens risiko for å forurense det ytre miljø, samt rutiner for håndtering av avfall og kjemikalier. Videre er det undersøkt om det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet fungerer tilfredsstillende. Fylkesmannen har blant annet undersøkt:

- Hovedplaner/saneringsplaner
- Strategiske mål og funksjonsmål for avløpssystemene (ambisjonsnivå)
- Klimatilpasning
- Overløp
- Ledningsnett
- Framdrift/status for akkreditert prøvetaking
- Etterlevelse av utslipps- og rensekrav for 2014
- Driftsstabilitet i avløpsanlegget i 2014
- Miljørisikovurdering av avløpsanlegget
- Avviksbehandling

Denne rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

3. Oppfølging etter inspeksjonen

Fylkesmannen avdekket ingen avvik, men det er påpekt 3 anmerkninger innen de områdene som ble kontrollert. Virksomheten bes om å gjøre en vurdering av anmerkningene og aktuelle tiltak knyttet til disse. Vi ber om en skriftlig redegjørelse av vurderingene og eventuelle tiltak innen **01.07.2015**.

Klageadgang

Pålegget om er gitt med hjemmel i forurensningsloven § 7. Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet innen tre uker etter at rapporten er mottatt. Klagen bør være skriftlig, begrunnet, og skal sendes via Fylkesmannen i Hedmark.

4. Gebyr for inspeksjonen

Virksomheten er ved denne inspeksjonen plassert i gebyrsats 3 (jf. Fylkesmannens varselbrev datert 17.02.2015). Dette betyr at dere skal betale *kr. 12 200* i gebyr for den gjennomførte inspeksjonen. Gebyrsats følger av virksomhetens plassering i risikoklasse, jf. forurensningsforskriften § 39-6. Faktura med innbetalingsblankett vil bli oversendt fra Miljødirektoratet.

Fylkesmannen viser for øvrig til forurensningsforskriftens kapittel 39 om innkreving av gebyr til statskassen.

5. Offentlighet i forvaltningen

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via Fylkesmannens postjournal og på www.norskeutslipp.no (jf. offentleglova).

6. Avvik

Det ble ikke avdekket avvik under inspeksjonen.

7. Anmerkninger

Følgende forhold ble anmerket under inspeksjonen:

Anmerkning 1

Forberedelser til forventede klimaendringer er ikke fullt gjennomført

Kommentarer:

Kommunen har foretatt en del forberedelser, analyser og forberedelser til forventede, framtidige klimaendringer. Kommunen deltok i Driftsassistansens/COWIs prosjekt om ROS-analyse av kommunalt avløpsnett, fase 1 (klimaendringer i Hedmark fram mot 2100 og konsekvenser for VA-systemene), men deltok ikke prosjektets fase 2 med konsekvensbeskrivelse for Ringsaker. Kommunen har ikke en omforent forståelse av tolkning og oppfølging av foretatt ROS-analyse. Det er installert nedbørtsmåler ved driftsstasjonen i Brumunddal. Det kan også innhentes måneds- og årsrapporter for nedbørmålinger ved Kise. Det er imidlertid ønskelig med flere målere, kraftig regn om sommeren kan være svært lokalt.

På tiltakssida er det likevel utført omfattende tiltak. Sanering av fremmedvann og gode løsninger for overvann er et viktig og overordnet mål. Det gjennomføres tiltak både med avskjæring og fordrøyning av overvann. Takvann fra boliger og bygg ledes til terreng og behandles lokalt. Mange private overvannsledninger er underdimensjonert.

Det er gjennomført omfattende saneringstiltak gjennom prosjektet «Drep innlekk». Brumunddal har vært prioritert. Effekten er vanskelig å tallfeste, den kamufleres en del av naturlige variasjoner i avrenning og nedbør fra år til år. Tiltak for å redusere innlekkingen til spillvannsnett vil ha høy prioritet også videre framover. Omfanget vil framgå av ny felles kommunedelplan VA for kommunene i Hamar-regionen.

Anmerkning 2

Kommunen har ikke etablert rutiner for fortløpende å avdekke overløpsdrift utenom pumpestasjoner

Kommentarer:

Det kommunale avløpsnett har 5 overløp utenom pumpestasjoner. Overløpsmengde beregnes ordinært kun som hydraulisk mengde (m³), basert på tilknytning og varighet. Overløpsdrift skjer hovedsakelig i tilknytning til nedbør. Overløpsdrift ved kummer og driftsoverløp kan kun avdekkes ved fysisk tilsyn, som foretas planmessig ut fra differensierte vurdert behov. Frekvensen kan variere fra 1 uke til 6 måneder. Det kan innebære at overløp kan foregå over lang tid uten å bli avdekket.

Kommunen har 8000 kummer. Det er ikke kapasitet og rutiner for å kontrollere disse rutinemessig, oppfølging og tiltak følger oftest av hendelser.

Kommunen har gode rutiner for varsling og oppfølging av overløp i pumpestasjoner.

Anmerkning 3

Det er ikke gjennomført detaljert risikoanalyse på anleggsnivå

Kommentarer:

Kommunen har gjennomført en overordnet ROS-analyse på to nivå. Anleggsvis gjennomgang etter ny mal er oppstartet. Det er ikke satt endelig framdriftsplan for arbeidet, men dette forventes å bli utført i 2016.

For øvrig ble det foretatt en grundig gjennomgang av renseanleggene i forbindelse med innføring av akkreditert prøvetaking.

Stort og langvarig strømbortfall anses å utgjøre kanskje det alvorligste risikomomentet. Det blir planlagt å etablere to nye pumpestasjoner med nødstrømsforsyning i tilknytning til ny sjøledning til Botsenden. Kommunen disponerer noen nødstrømsaggregater. Sikring av vannforsyning anses å ha viktigste prioritering. For øvrig er det knyttet betydelig risiko til overføringsledninger i vann/sjø.

8. Andre forhold

Planverk/nyanlegg:

Eksisterende hovedplan og saneringsplan er fra 1996/-97. Felles kommunedelplan VA for Hamar-regionen er underarbeidelse og forventes ferdig behandlet i løpet av sommeren. Planen vil omfatte alle kommunens avløpsanlegg. Planen har langsiktige funksjonsmål som strekker seg til 2030 og 2050.

Handlingsplanen og tiltakspakka vil bli fulgt opp tett underveis. Det blir bl.a. opprettet ny stilling om driftskoordinator for ledningsnett. Bemanningen i Utbyggningsavdelingen er økt fra 3 til 10.

Kommunen har gjennomført flere store utbyggningsprosjekter i de senere årene: Fjellprosjektet (som har nådd til Mesnali), IKEA-utbyggingen i Nydalen og E6/sentrum.

Ledningsnett

Ledningsnettkartverket (Gemini VA) anses å være godt oppdatert. Nye ledninger overtas ikke før de er registrert. Stikkledninger er ikke systematisk registrert. Opplysninger om disse finnes på papirform, og kan bli lagt inn i Gemini, f.eks. som et studentprosjekt.

Funksjonsmål for ledningsnettet blir satt i felles kommunedelplan VA. Det er krav i nye utslippstillatelser om at slike funksjonsmål skal fastsettes.

Drifts av renseanlegg/akkreditert prøvetaking

5 driftsoperatører inngår i prøvetakingsrutinene. Kommunen opplever at ordningen fungerer greit.

Nes renseanlegg har overløp ved innløpet, samt på anlegget. Overløpsdrift blir målt. Moelv RA har også overløp foran anlegget.

MapGraph database brukes for registrering av analyseresultater. Analysedata legges inn av LabNett. Utslippstall og renseeffekter beregnes automatisk.

Det er foreløpig ikke satt driftsmål for renseanlegget, men ortho-fosfat analyseres dersom siktedyp er mindre enn 50 cm. Vannmengde, temperatur og pH måles. Fellingskemikaliene er ikke spesielt pH-følsomme.

Hydraulisk tilførsel (vannmengde) varierer relativt mye, ellers er driftsbetingelsene ved anlegget relativt stabile. Tilførselen fra Nes vaskeri faller bort fra sommeren, da vaskeriet legges ned. Anlegget tilføres septik (ca. 100 m³/d). Innblandingen gir bedre avvanningsegenskaper.

Gode rutiner for forebyggende vedlikehold er vektlagt. Dette er registrert å bedre driftsbetingelsene i anlegget.

Energi gjenvinnes fra prosessvannet til oppvarming av renseanlegget. Dette har medført reduksjon av temperatur i ettersedimentering fra 6-7 °C til 2 °C.